

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

LETO XII.

MALI SRPAN 1911.

ŠT. 7.

Vsebina:

1. Jos. Vandot: Morske deklice. Pesem	145
2. F. Zagorc: Gradac v Beli Krajini (grad). Fotografija	146
3. Antonija Grmkova: Iz življenja naših malčkov. Povest	146
4. Nike-Palnák: Malička, ki je ljubila solnce. Povest	149
5. K. S.: Tobak. Opis s podobo	153
6. Cvetko Gorjančev: Kresna. Pesem	156
7. K. Andrejev: Tri vrbice. Basen	157
8. F. Zagorc: Malo po svetu. Fotografija	157
9. Cvetko Gorjančev: Nezgoda nikoli ne praznuje. Povest s podobo	158
10. F. Palnák: Naš Lovi. Povest	160
11. Cvetko Gorjančev: Petelinček. Pesem	161
12. F. Zagorc: Gradac v Beli Krajini (mlin). Fotografija	161
13. K. Andrejev: Nepremišljena hruška. Basen	162
14. Marica Gregoričeva: Ines in njeno pismo. Igrica	162
15. Pouk in zabava: Fr. Rojec: Rešitev — Kanarček za 2500 kron. — Streljanje topov na čast angleški kraljevi dvojici. — Kako rabimo žepno uro za kompas? — Kotiček go-spoda Doropoljskega	165

Ali ste „Zvončku“ že pridobili novega naročnika?

Listnica uredništva.

V. R—c: Poslali ste nam — šahovo nalogo. — Te ne moremo pri-občiti, ker naši čitatelji še ničesar ne vedo o šahu, pa tudi Vi ne poveste, kdo ste.

Slovensko Abecedo za ženska ročna dela

priporoča Milena Kiferle, učiteljica ženskih ročnih del
v Ljubljani, Dolenjska cesta 21.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrt leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: Luka Jelenc, učitelj v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8.

Rokopise je pošiljati na naslov: Engelbert Gangl, učitelj v Idriji.

Štev. 7.

V Ljubljani, 1. malega srpana 1911.

Leto XII.

Morske deklice.

Po morju tam barčica plava,
in veter prijazni gre z njo;
glej, solnčni jo spremljajo žarki,
in zlati ji valčki pojo.

Na barčici jadri, beli
tri deklice morske sedé;
žaré se jim svetli demanti
obleke se bele blesté.

Smehljajo se deklice morske
in pesem prelepo pojó:
„Oj, plavaj nam, barčica bela,
kot galeb čez širno vodó!

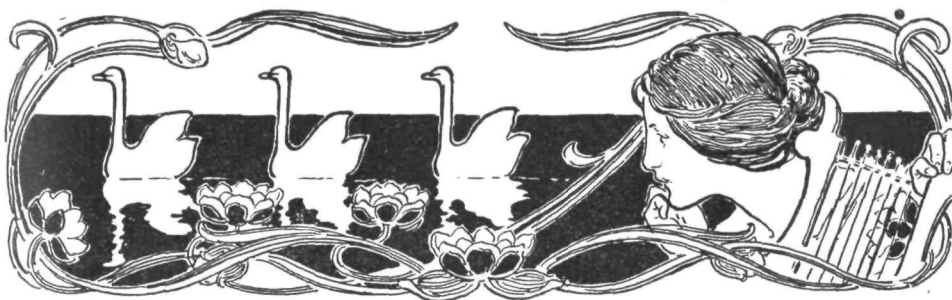
V deveti deželi podaril
najlepši nam biser bo kralj.
Na barčici, v škatlici zlati
prinesemo me ga iz dalj.

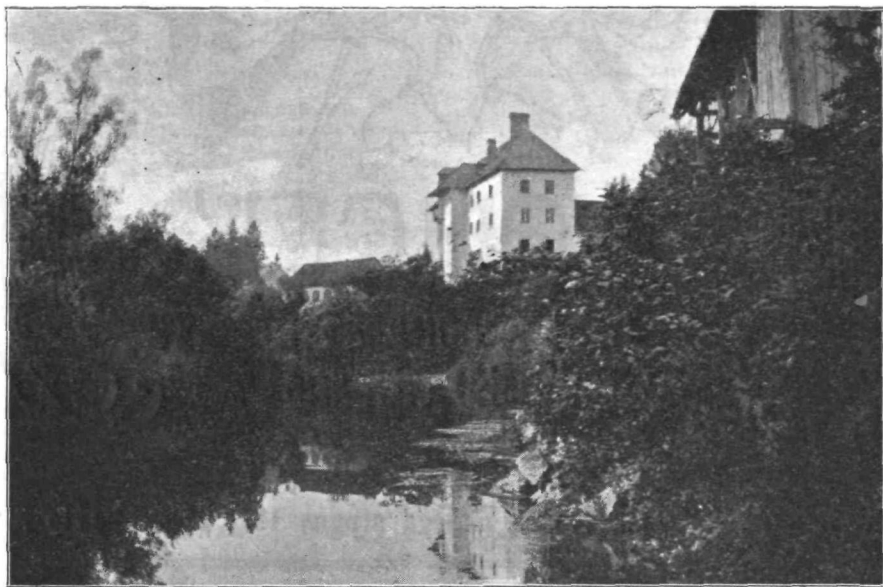
Najpridnejši deklici v vasi
zataknejo ga za lasé,
ponoči k nji pridemo tiho,
da nas ne bo videl nihče.

Ta biser je lepši kot zvezda,
oj, lepši kot solnčni sijaj —
to deklica bo se čudila,
ko vrnemo me se nazaj! —

Le plavaj nam, barčica bela,
in hiti kot galeb odtod!
Me bodemo pele ti glasno,
da krajša bo dolga ti pot.“

Jos. Vandot.

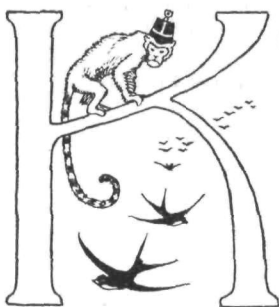

Gradac v Beli Krajini (grad).

ANTONIJA GRMKOVA:

Iz življenja naših malčkov.

ako zabavno in zanimivo je poslušati in opazovati otroke, posebno kadar jih je več skupaj, kaj vse te drobne glavice iztaknejo in ugamejo! Jaz kot odgovajateljica tako malih otrok imam vsak dan to priliko in ko bi po tolikih letih napisala vse dovtipe in časih tudi kak resen dogodek, bi se jih nabralo gotovo že lep zvezek. Kako modrujejo ti možakarji, časih složno, časih se pa ta razprava razdeli v več strank, in navadno je tam zmaga, kjer načeluje kak večji in močnejši učenec. Časih pa je vse prav in dobro, kar kdo reče. Če ima n. pr. ta zavitek bonbončkov in nekaj teh razdeli med najbližje — potem je razumljivo, da vsi potegnejo z njim, in zmaga je njegova. Nekaterikrat je pa ta razprava tako hrupna, da pride tudi do dejanjskega spopada. Takrat pa mora poseči tudi moja oseba vmes, da pomiri in, če treba, tudi kaznuje prerazburjene duhove. Nekateri med njimi so res prebrisane glavice!

Opazovala sem nekoč bratca in sestrico. Slavko je bil star nekaj čez 5 let, a sestra Milica za leto mlajša. Sedela sta v isti klopi, ker samo on je razumel njene težnje in želje. Nekega dne je prinesel v šolo zavitek steklenih biserov, kakršne otroci nanizajo na sukanec. Pobotal se je z zadaj

sedečim dečkom tako, da si zamenjata bisere z lepim rdečim jabolkom Sklenjeno — storjeno! Skrb je bila samo ta, kako pojesti jabolko, da bi sestra ne zapazila, zakaj deliti jabolko z njo, mu ni bilo nič po volji. A bistra glavica si brzo pomaga iz zadrege. Spravi se pod klop, ugrizne sladko jabolko; počasi zleze izpod klopi in ga previdno žveči, ne da bi usta odpiral. Sestra ga pogleda in vpraša, kaj ima. On spusti jabolko za hrbet in ji pokaže prazne roke.

„Nič nimam, vidiš!“

Drugič se spravi pod klop. Zopet en odgrizek, pa zopet ven! Zopet ga pogleda sestra in zapazila je njegova gibajoča se usta.

„Kaj ješ, Slavko?“ ga vpraša radovedno.

„Nič!“ je bil odgovor.

„Pokaži!“

On je že odstranil iz ust vso nevarnost in široko jih odpre in pravi: „No, vidiš?“ Zopet zleze pod klop in zopet nov odgrizek. Ta pa je bil malo prevelik, da ga ni mogel tako hitro spraviti na varno.

„No, vidiš, da nekaj ješ,“ mu zopet pravi Milica, „no, pokaži, kaj imaš v ustih!“

„Igraj se in molči, drugače te gospa kaznuje,“ ji skrivnostno pošepeče. Tedaj je bilo tudi mojega molka dovolj.

„Lep bratec si res, ti Slavko!“ mu pravim, „zakaj ne bi dal tudi svoji sestrici koščka? Če tebi ugaja sladko jabolko, zakaj bi nji tudi ne?“

Sram ga je bilo, hitro ji je dal vse, kar mu je ostalo. Smejaje me je pogledala mala in slastno snedla ostali košček.

Moji mali poznajo tudi raznovrstne barve. Znajo tudi, iz kakih barv so sestavljene zastave, ki jih vidijo o raznih prilikah v Trstu. Poznajo slovenske, avstrijske, tržaške, italijanske barve.

Nekega deževnega dne pride večja gruča teh malih po stopnicah v šolo, živo se razgovarjaje. Še preden mi voščijo dober dan, mi pravi eden teh:

„Gospa, blizo vrat, prav pod zidom je ena cesarska kuščarica!“

„Kaj?“ se začudim jaz, „cesarska kuščarica?“ No, o taki živali pa res nisem še slišala, grem pogledat, kdo je to.“

„Jaz pokažem, jaz, kje je,“ se oglasi naenkrat iz več grl.

„No, pa pojdimo vsi pogledat to cesarsko kuščarico,“ pravim jaz, in vsi gredo za mano.

Pridemo k vratom, pod zidom v travi vidim lepo rumenočrnega močerada! Ta je dobil pač izvirno ime!

Posebno radi poslušajo moji mali povesti. Kadar hočem imeti mir, takrat rečem: „Otroci, sedaj vam povem povest!“

Od vseh strani ponavljajo:

„Tiho, tiho, gospa pove povest!“

„Ali bo žalostna ali vesela?“ vpraša eden.

„Ali je bilo res?“ se oglasi drugi.

„Tako ne pričem nikoli, če boste vsi govorili. Povest, ki vam jo sedaj povem, je žalostna in resnična.“

Tedaj poslušajte! Bila sta oče in mati, ki sta imela pridno in dobro deklico Olgo. Oče je bil uslužben na ladjedelnici, kakršnih je pri nas v Trstu vedno. Nevarnost je tam velika, ker se pogostoma dogodijo nesreče. Taka nesreča je doletela tudi našo dobro družino. Neki dan pade oče v globočino ladje, kjer obleži mrtev.“

V živih barvah jim popišem žalost mamino in Olgino. Bolj rahločutna srčeca se že prikazujejo v solznih očescih. Deklice so nežnejše v čuvstvih od dečkov. Nadaljujem:

„Mamica od prevelike žalosti in naporenega dela zboli in umrje, in v kratkem času je uboga Olgica sirota!“

Tu je vrhunec žalosti. Solz ni mogoče več vzdržati. Neka deklica z imenom Olga pa zajoka kar glasno, tako se ji je smilila deklica z njenim imenom. Nič ni pomagalo, ko sem potem nadaljevala, da je ljubi Božec poslal bogato dobro gospo k siroti Olgi, ki jo je odvedla na svoj dom ter skrbela zanjo kot prava mati in jo izšolala, da je postala učena gospodična. Nekateri porednejši dečki so se ji kar na glas rogali, češ, tako velika — pa joče! A tudi to ni nič pomagalo.

Čas je bil, da se odpravimo domov. Ko odmolimo, vzame vsak svojo čepico in se uvrsti par za parom. A Olga še joka. Tedaj ji rečem:

„No, nehaj, Olga, saj sta mamica in oče sirote Olge v nebesih, kjer je tako lepo, in z veseljem gledata na svojo hčerko, ki dela veliko veselje dobrotni gospé, svoji sedanji mami.“

Ko pridejo na cesto, se razprše nekateri tekaje, drugi počasi vsak proti svojemu domu. Olga gre v družbi dveh drugih deklic in si še vedno briše oči. Mimo pride neka gospa in sočutno vpraša, kaj ji je.

„Naša gospa je povedala v šoli žalostno povest,“ odgovorita drugi dve namesto Olge.

„No, ti si pa res dobrega srca, draga, nikar ne jokaj, saj je bila samo povest.“

„Ne, ne, naša gospa je rekla, da je bilo res,“ odgovori Olga v joku.

Gospa se zasmeje temu odgovoru. Olga pa jo jezno pogleda in gre naprej, trdno prepričane, da je ta gospa gotovo neusmiljenega srca, ker se njeni žalosti še smeje.

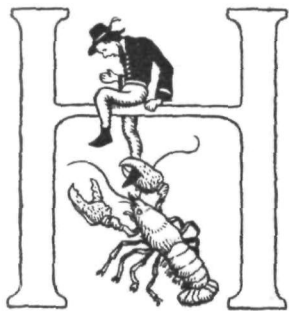

NIKE-PALNÁK:

Malička, ki je ljubila solnce.

(Konec.)

V.

uda je bila drugi dan vročina in ni obetala nič dobrega. Proti poldnevu so se vzdigovali tam na zahodu temni oblaki, in vse je kazalo, da bodo prihruli kmalu tostran Drave. Ptiči so umolknili in si iskali skri-vališč, le lastovice so se hitro podile nenasitne vedno niže in niže. Kmalu pa se je vsepovsod naselil mir čudovit, strašen mir. Zamolklo je bilo čuti oddaleč grom, bliski so švigali kot hitre ognjene kače iz oblaka v oblak . . .

„Da, Malička, Malička, kaj pa počneš? Ne vidiš, da dežuje — že padajo kaplje, in ti sediš tu na dežju z mojo lepo knjigo“, tako se huđuje Vanček. Res ni videla Malička ne oblakov nad seboj ne oblakov za seboj, ni slišala groma nad seboj, ampak je gledala in gledala kraljeviča in kraljično . . . je sanjala in sanjala o lepi zlati deželi solnčni . . .

Strahu je strepetala ob nenadnem nastopu Vančkovem. Ta pa ji iztrga knjigo iz rok, jo sune v jezi od sebe in zbeži, da ubeži plohi, ki se je ponujala vedno boljbolj. — A ubežala ni Malička: kakor je padla, tako je obležala. Po njej je prala ploha, in ona ni mogla vstati.

Tako jo je našla babica, ki je prihitela z njive, jo vzdignila in nesla v sobo. Malička se ni zavedla. Atek je poklical zdravnika, ta je majal z glavo, ni rekel ne „ne“ ne „da“, le toliko je potrdil, da se zdaj še ne da določiti. — Atek je sedel pri nji in poslušal čudne besede, ki so jih šepetale blede, vroče in suhe ustnice.

In tedaj je bilo, ko je sanjala Malička, da se je godila

Bajka s solnčnico.

Z vso svetlobo je zasvetilo solnce, z vso toploto je zagorelo . . .

Zažarelo je, da je žarelo po vsi zemlji, da so opojnejše zadehte le vijolice in ciklame, da so glasneje zažvrgoleli slavci in škrjanci. Tedaj se je dvignila tudi solnčnica više: bolj so zahrepeneli njeni cvetovi, bolj so zatrepetali njeni listi . . .

In glej! Ni bilo več solnca na nebu! V zlati kočiji, v katero je bilo upreženih šest belcev, se je vozil po nebesni modrini mladenič, ves ožarjen od zlata, ves bleščeč dragih kamenov. Po svileni obleki so se mu na ramena usipali zlati kodri, in dolg plašč mu je odeval ledja. Lahno se je nasmejaj, ko se je vozila kočija po nebesni modrini, lahno so poletavali zlati kodri za njim, pa se usipali še jasnejši, še svetlejši okolo belega vratu po krepkih ramah.

„Oj, kraljevič!“

Zahotelo se mu je domovanja lepega, veselega, ne samotnega — in žalen je bil lahen usmev, ki je obkrožal ustna . . .

„Oj, kraljevič!“

Zahrepeneli so solnčnici cvetovi, bolj so zatrepetali njeni listi . . .

In glej! Ni je bilo več solnčnice! Ni bilo kočice, ni bilo gredice. Palača, zidana iz belega, rezanega mramorja, je stala stredi vrta, polnega pestrih cvetov in rajskih dišav, polnega toplote in opojnega vonja. Široke bele ceste so bile izvedene po njem, posute z dobrim peskom, da bi lahko šuštel kolesa kočije kakor bi stresal cekine. Široke so bile zelene preproge, ki so se vile od cest tja v stoletne temine visokih hrastov, da ni motila svete tišine stopnja, če je stopila sem. In tam ob palači iz kristalov, čistih, jasnih, je rezana veranda; ob nji se vijejo bele teje in rdeče rože, da je tako polna vonja, kakor bi se izlilo vanjo morje dišav. Malo je videti kristalov, ker jih zakrivajo bahato zarasle bele teje in rdeče rože . . .

Odkod je tvoje lice, o devica, ki sediš v kristalni verandi? Ali ti umivajo kožo razstopljeni biseri, ki jih je nametala jutranja rosa na zemljo? Ali se koplješ v polni rdečici dišečih rož, za katere se skrivaš? Odkod tvoje lice, o devica? — O, kraljična, odkod temno zlato tvojih zlatih las — ali so se listi solnčnice izpremenili s svojo barvo v čisto rudo, ki ti obkroža žarko lice? Odkod temno zlato tvojih zlatih las, o kraljica? — Princezinja, odkod svila in baržun tvoje zelene odeje? So zbrale vse moči nežne pomladi svoje smaragde, da ti stko iz njih plašč? O, princezinja, odkod? —

Lahno so dirjali belci, upreženi v zlato kočijo, po nebesni modrini. Žalen je usmev, ki obkroža kraljevičeva lica . . .

„Oj, kraljevič!“

In zgodilo se je: kakor bi se razsuli cekini po belem drobnem pesku, je zazvenelo, in belci so obstali; prav pred kristalno verando bele palače so se ustavili.

Dvigne roke. Solnce in žarki se mu vsujejo iz njih; odpre usta h govoru — in cvetice se vijejo iz njih . . . Nagne devica svojo glavo, da posluša glasove:

„Pridi! Kraljica moja si, in tvoje ime je Solnčnica. Videl sem te in zrl tvojo lepoto iz daljnih daljin. Videl sem, kako si hrepenela Solnčnica iz kristalne verande, iz belega gradu, k meni. Pridi! Kraljica moja si, in Solnčnica je tvoje ime. — Glej! Povsod je moje kraljestvo, in daleč, daleč je moj dom. Ni še stopala tam človeška noga. Ni snega ni mrazu ni vročine tam, kjer stoji moj zlati grad. Sveti in žari se zunaj, blesketa se devet vitkih stolpičev po deželi okrog, da ni tamkaj nikdar noči, vedno le jasni beli dan. Sveti in žari se grad v svojih notranjih stenah, obokanih z dragimi kameni, ki kažejo najlepše pestre rože. Kamor pogleda oko, tam je vse zlato: mize, stoli, vse, vse . . . Okrog gradu pa vejejo lahni topli vetrčki, ki grejejo lahko in varujejo vročine. Tam sem doma jaz, kraljevič. Solnce. Ni sedanjosti ni preteklosti ni prihodnosti v mojem kraljestvu; kraljujem le en dan in kraljujem že od vekov vek . . . Zlata ptica je živo

bitje, da mi poje lepo in ljubo. Tak je moj dom — pridi, pridi! Solnčnica je tvoje ime, in moja si kraljica!“

„Oj, kraljevič!“

„Zazdi se mi, ko me zbudi iz dremanja s svojim petjem zlata ptica, kot bi potrkavali zlati kraguljci, da iztegnem svojo roko: „Zdaj!“ — Zlata kočija na dveh kolesih, pred njo vrsta belcev. Bliskoma zdirjam po širni planjavi naprej, naprej... nikjer ni kamena, ki bi bil v napotje; cesta je bela in gladka... Dosti mi je vožnje; iztegnem roko: „Zdaj!“ — Belci me zapeljejo nazaj na moj grad. — Lep je bil dan, svetloba in toplota je bila po vsem cesarstvu — žarki so lili na vso zemljo...“

Zahoče se mi srebrnih ladij. Pod gradom je brezmejno, večno morje; sinje je, mirno je odvekomaj, nikdar se ne razburkava, nikdar ne žene valov; diha in giblje se lahno, lahno, prijazno je mežikanje njegovih očesc...

Zahoče se mi srebrnih ladij: „Zdaj!“ — Pripravljenih jih je brez števila — vse so svetle, in svetla so njih srebrna jadra. Bliže in bliže plavajo in zveseli se jih moje oko, kot bi ga pozdravljala jata belih golobov. Toliko jih je, da prepregajo časih vse sinje morje in ga pokrijejo kot z velikansko rjuho. Lastna senca pada na nje, da osivijo; temne so in težke — in žaloste se moje oči: „Zdaj!“ — In ladje izginejo z gladine, dokler jih ne pozove zopet moj glas. — Tedaj je bila zakrita ljudstvu v mojem cesarstvu zlata kočija; srebrna jadra, sivo in temno so se mu videli oblački in oblaki na neizmerni modrini mojih gladkih cest...

Tako je pri meni življenje, kraljica moja, ki je tvoje ime Solnčnica. Pridi, pridi, da se veseliva skupaj vrste belcev pred zlatim vozom, da se radujeva skupaj srebrnih ladij, podobnih jati golobov!“

„Oj, kraljevič!“

„Roko v roki se bova izprehajala po zlatem gradu in poslušala petje najine ptice, kot bi potrkavali zlati kraguljci... Kot en dan bo najino življenje, pa bova imela pred seboj še vso dolgo, dolgo večnost...“

Zazdelo se nama bo, da iztegneva obe roki: „Zdaj!“ — Zlata kočija na dveh kolesih, pred njo vrsta belcev. Bliskoma zdirjamo po širni planjavi naprej, naprej... nikjer ni kamena, ki bi bil v napotje; cesta je bela in gladka... Dosti nama je vožnje; iztegneva roki: „Zdaj!“ — Belci naju zapeljejo nazaj na najin grad...

Zahoče se nama srebrnih ladij: „Zdaj!“ — Pripravljenih jih bo brez števila: vse svetle in svetla njih srebrna jadra. Bližeinbliže plavajo, in zveseli se jih najino oko, kot bi ga pozdravljala jata belih golobov. Na eni zdrčiva po brezmejnem, večnem morju, ki je sinje in mirno odvekomaj, ki se nikdar ne vzburkava, nikdar ne žene valov; ki diha in se giblje lahno, lahno in je prijazno mežikanje njegovih očesc...

„Oj, kraljevič!“

„Pridi, pridi! — Moja kraljica si, in Solnčnica je tvoje ime.“

Nagne Solnčnica svojo glavo — in glej! Na nji se sveti zlata krona, vsa posuta z dragimi kameni. Kot cvet breskve je njeno lice, kot rdečica rože njeneustnice, kot bele teje je bela koža, ki gleda iz valovite obleke;

iz rdeče v rumeno, iz rumene v zeleno se preliva ta ter se sveti v žarkih, ki se odbijajo od zlatih žarkov kraljeviča Solнца ...

„Oj, kraljevič!“

VI.

„Ti moja, ti moja...“ so šepetale tanke suhe ustnice bolne Mimike. Več dni je že, kar visi med življenjem in med smrtjo. „Prehlajenje,“ je dejal zdravnik, „hudo prehlajenje.“ Pravil je neke učene besede, ki naj bi pomenile njeno bolezen. Ni ga razumel oče; eno je videl: Mimika je izgubljena, izgubljena! Kakor je zaspala njena mati, ta dobra, tako bo zaspala njegova hčerka, njena hčerka...

In težko je bilo možu. Po vse noči je posedal ob postelji svoje Malčke, poslušal njene radostne vzklike, pa polagal mrzlo roko na njeno razbeljeno čelo. Gledala ga je tako svetlo in ga ni spoznala; dvigala je svoji rokci, ju krožila v objem, pa ga ni objela; klicala je hrepeneče, vroče, pa niso njemu veljali njeni klici...

In težko je bilo možu.

Tako-le lepe noči, ko je svetil mesec bolj skozi okno kakor je v sobi
brlela luč, je bilo, da je gledal viničar svojo drobno Maličko, ji gladil s
čela temne laske, pa se je radoval njenega miru, njenega enakomernega
dihanja. Kakor iz srebra je bil njen obrazek, ko je lila mesečina nanj. Tedaj
so se odprli očki, temni očki, tedaj so se razpustile ustnice, tanke, suhe
ustnice male bolnice:

„Atek!“

„Kaj je, Mimika?“

„Kje pa je solnčnica?“

„Zunaj je; velika in močna je že zrasla.“

Ni verjela Malička:

„Atek!“

„Kaj bi rada?“

„Prinesite mi jo noter!“

Šel je oče ter se vrnil z velikim rumenim cvetom, ki je žalostno po-
vešal svoje velike liste ob robu, ker ni bilo solnca.

„Tu jo imaš, Mimika.“

Vzela jo je, jo dolgo gledala, in svetili so se temni očki ...

„Atek!“

„Kaj hočeš, dete?“

„Aték, tedaj pa sem jaz Solnčnica . . .“

„Kaj si?“

Zaprli so se očki, prstki so krčevito oklepali solnčnico, in počasni, sunkoma so bili dihi, ki so prihajali iz drobnih prsi. Ni več klicala očeta, ki je sedel poleg posteljice, jo božal s trdo roko ter ji jo polagal na razbeljeno čelo — tiho je bilo, tiho ...

Prvi solnčni žarki so se prismejali v nizko sobico. Tedaj so se odprli očki, zasvetili so se, tedaj so zadrhtele tanke, osinele ustnice:

„Solnce! . . .“

Zaprle so se ustnice, zaprli se očki za vedno . . .

PRILOGA

ZVONČKU

K. S.:

Tobak.

obak je strupena rastlina, ki sodi v isto vrsto rastlin kakor krompir, namreč k razhudnikom. Tobak je enoletna rastlina s pokočnim stebлом in premenjalnimi, podolgasto jajčastimi listi. Rožnordeči cveti se nahajajo pri vrhu na vejnatih steblih. Tobaka imamo nad 50 vrst. Sade ga pa samo tri vrste, in sicer:

1. Kmetiški tobak, ki ga imenujemo tudi asirski tobak, ker so ga prinesli iz Sirije v Evropo. Ta ima nekoliko vpognjena, kvečjemu 1 m visoka stebela, ki sede na njih pečljati jajčasti listi. Cvet je rumen, cvetna cev in čaša kratka in debela. Rabijo ta tobak navadno samo za nosljanje.

2. Virginjski tobak, tudi ameriški imenovan, ki je navadno do 1-5 m visok. Njegovi listi so daljši in jajčasto suličasti in brezpečljati. Cveti so rdečkasti.

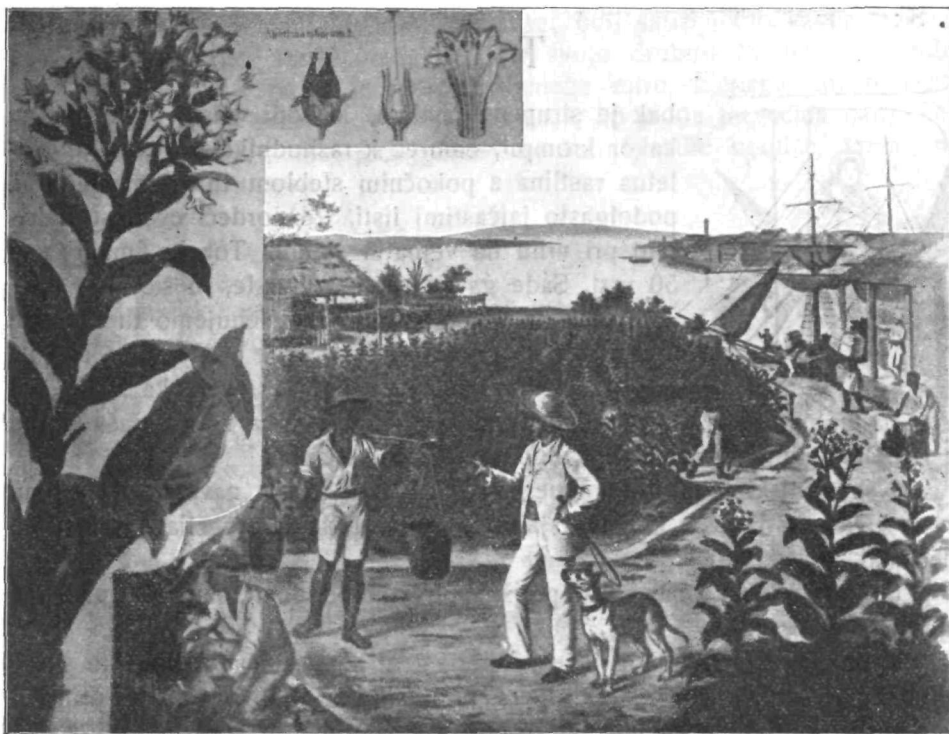
3. Marylandski tobak, ki je prejšnjemu jako podoben, samo da ima širše jajčaste liste.

Tobakova domovina je južna Amerika, in sicer Ekvador. Prvi je slišal o tobaku Kolumb na svojem drugem potovanju l. 1496. Kdo je prinesel prvo rastlino ali njeno seme v Evropo, ni še dognano.

Ko so Španci prišli s Kolumbom na otok Kubo, so dobili Kubance, ki so pušili. Pušili so zvite posušene liste, ki so jih imenovali „tabako“. Odtod je tudi ime. Prve vesti o indijanskih običajih je prinesel leta 1496. španski menih Roman Pan v Evropo. Stari Indijanci so tudi že poznali nosljanje in žvečenje tobaka (čikanje). V Evropi so imeli izprva tobak kot zdravilno rastlino. Leta 1558. je prinesel osebni zdravnik Filipa II., don Hernandez, seme na Portugalsko.

Posebne važnosti je, da jo je nasadil francoski poslanik v Lisaboni, Jean Nicot (Nikot), ker jo je smatral kot čudovito zdravilno rastlino, na kar se je tudi razširila.

Poslal jo je Katarini Medici in drugim veljakom, kralju Francu II. (1559—1561) z namenom, da bi se jim s tem prikupil, češ, da skrbi za njihovo zdravje. Ti so res rabili tobakove liste zoper kožne bolezni, udarce in rane. Tudi v svrhu omamljenja živcev so pušili tobak, kar nam izpričuje dejstvo, da so si vojaki, pipo kadeč, v vojni l. 1866. in 1870. pustili odrezati razstreljeno nogo ali roko, ne da bi trenili z očmi. Strup, ki se nahaja v rastlini, imenujemo nikotin. Prvi so pušili v Evropi angleški mornarji. V Nemčiji so prvi pušili vojaki Karla V. Tudi v 30 letni vojni so to navado razširile vojaške čete. Izprva so pušili iz ravno takih pip, kakor so jih imeli Indijanci. Te so bile iz ilovice. Komaj 30 let pozneje se je kajenje tako razširilo, da so začeli misliti, ali bi ne bilo mogoče tobaka nasaditi tudi v Evropi. Poizkusili so to že l. 1558. na Portugalskem, 1615. na Holandskem.

Strašno hitro so se vsi privadili tobaku. Vse prepovedi in vse pretenje s kaznijo, vsak opomin (in celo prokletstvo te rastline) — vse ni nič pomagalo. — Kaka razlika je ravno med krompirjem in tobakom v tem oziru! Medtem ko so morali ljudje primorani saditi krompir, ki je dandanes glavni živež bogatinu in siromaku, so se polastili tobaka tako, da se jim je moralo prepovedati zauživanje.

Slavni učenjak Linne je imenoval tobak po Nicotu nikociana. Iz Pariza se je razširila rastlina po Franciji in Evropi. Pušiti so jo začeli mnogo pozneje.

Razen kaje je prišlo tudi nosljanje tobaka v navado. V 17. stoletju so nosljali posebno na Francoskem in potem po celi Evropi in to tako močno, da so celo ženske iz najvišjih krogov imele krasne za tobak napravljene mlinčke in dragocene tobačnice. Nosljali so na cesti, v cerkvi, sploh povsod. Odtod izvira še dandanes ta navada, da znanec znancu ponudi nosljaj tobaka. Pripovedujejo, da je Karlota, prva pruska kraljica, še celo med kronanjem v Kraljevem Gradcu vzela nosljaj. Posebno znan nosljač je bil pruski kralj Friderik Veliki in vojvoda Moltke. Jako razširjeno je nosljanje v Afriki med zamorci. Dandanes ta navada že nekoliko ponehava kakor tudi pušenje iz pipe. Prej je bilo zauživanje tobaka strogo prepovedano, kakor smo že zgoraj omenili. Še v prejšnjem stoletju je bilo do l. 1848. po cestah kajenje pod strogo kaznijo prepovedano. Knezi, vladarji in papeži so prepovedovali kajenje. Elizabeta, angleška kraljica, je prepovedala nosljati v cerkvi. Kdor je nosljal, so mu vzeli tobačnico. Kralj Jakob I. je naložil na tobak visok davek. Papež Urban VIII. je leta 1624. kaznoval zauživanje tobaka z izobčenjem iz cerkve. Inocenc XII. pa je samo nosljanje prepovedal. Na Ruskem so odrezali po ukazu l. 1634. vsakemu kadilcu nos in ga poleg tega prognali v Sibirijo. V Perziji so takim nos prevrtali.

Ker pa je vlada v vseh deželah izprevidela, da ni mogoče te rastline iztrebiti, se je vdala ter je naložila velike davke in užitnino na tobak, kar ji je prinašalo bogatih dohodkov, ki so bili največji v onih deželah, kjer je država kupčijo s tobakom pridržala sebi in vzela izdelke v svojo samoupravo, kakor n. pr. Avstrija in Francoska.

Največ tobaka pridelajo v Ameriki. Leta 1890. do 1891. so pridelali 249,232 605 funtov listov, 3,875.000 smodk in 319,013.000 svaljčic. V Evropi zavzema prvo mesto Avstro-Ogrska, ki ima 58 000 hektarov posejane zemlje s tobakom, potem je Rusija z 41.000 hektari. Izmed drugih dežel bi bilo imenovati Egipet, Macedonijo, Nemčijo, zahodno Afriko, Brazilijo, Indijo, Japonsko.

Tobak potrebuje gorko podnebje. Sade ga in tudi uspeva v vsaki zemlji, najsibo peščena, ilovna ali prstena, toda mora biti dobro gnojena. Ne sme se torej gnojiti s konjskim, ovčjim ali prašičjim gnojem. Najbolje je, ako gnojimo zemljo z umetnimi gnojili. Zemlja se mora dobro zorati in z brano prevleči. Rastlinice goje v posebnih gredeh, ki jih pokrijejo s slamo in jih opetovano škrope. Sredi ali koncem maja jih presade na polje, 35 do 60 cm oddaljene eno od druge, tako da pride na en hektar 30.000 do 50.000 rastlinic, ki jih je treba skrbno gojiti. Treba je rahljati prst in rastlinice obsuti. Kadar se prikažejo stranski poganjki in popki, jih je treba porezati, da ne jemljejo listom hrane.

Žetev se začne ob času, ko postanejo listi rumenkasti. Ti so hrapavi in debelejši in imajo nekoliko svetlejših lis. Nato se ti listi izbero, nabero

na 1,5 m dolge vrvce ter obesijo v sušilne prostore, kjer se suše približno osem tednov. Suhe liste nalože v plasteh, jih obteže in tako obtežene puste dva dneva, nakar jih zložijo skupaj in napravijo zavoje, ki jih potem razpošljejo. Take široko zrezane liste prodajajo kot tobak za pipo, fineje zrezane kot tobak za svaljčice. Ako pa zvijejo cele liste enega vrhu drugega, tedaj nastane smodka. V prah zmleti listi nam dajo tobak za nosljanje.

Kakor je bilo že omenjeno, ima tobak v sebi hud strup — nikotin. Kdor ni vaje kaditi ali pa ako je premlad za to, se ga polasti omotica, postane bled in sili se nju na bljuvanje. Pozneje se ga poloti glavobol. Pa tudi za mlada pljuča je kajenje jako škodljivo, ker draži na kašelj. Mnogokrat se ljudje zastrupijo s tobakom, česar pa navadno ne zvemo. Naj navedem samo dva slučaja, ki sta se pripetila zaradi zastrupljenja s tobakom.

Neki pomočnik je dal dečku krompir, ki je bil nanj izlil sok iz svoje pipe. Otrok je kmalu začel tožiti o bolečinah v vratu in čez tri dni je bil mrtev. Ko so ga zdravniki preiskali, so dobili v želodcu črnorjavo tekočino, kar je bilo dovolj, da je umorilo mladega dečka. Da tobakovo listje še celo škoduje, ako je na goli koži, kaže naslednji slučaj. Nekoliko vojakov je moralo potovati iz Ogrske. Namašili so si suhih tobakovih listov okrog pasov na golo kožo, kolikor so mogli. Posledica tega je bila, da se jih je polotila omotica, bljuvali so in dobili silen glavobol.

Res je, da vpliva kaja tobaka, ako ga uživamo zmerno, v nekaterih ozirih tudi blagodejno, toda to je, dragi čitatelji, samo pri odraslih, zdravih in trdnih ljudeh. Za otroke pa tobak ni nikoli.

Kresna.

I.

*Kot bil po livadi nasul bi
sveti Janez rumenih cekinčkov,
tam sveti se zlatih zlatič,
kot biserov dragocenih
rdi tam polno petelinčkov
na sredi cekinčkov rumenih.
In polno je belih kresnic —
teh belih srebrnih tolarčkov ...
Pa mošnjo odprli so stric
nasuli vanjo denarčkov,
ej, to so bogati naš stric!*

II.

*Ej, to so bogati naš stric!
Saj imajo polno mošnjó,*

*rumenih imajo cekinčkov,
srebrnih imajo tolarčkov,
žvenčečih, oj, svetlih denarčkov
bogati naš stric.*

*Ej, to so lep danes naš stric!
Za trakom imajo kresnic
pa klinčkov dišečih
in petelinčkov rdečih,
da prav kakor fant so mladi
naš stric,
čepprav so v resnici stari
in velih že lic.*

Cvetko Gorjančev.

K. ANDREJEV:

Tri vrbice.

gaju je rasla stara, napol strohnela vrba. Ob tej so zrasle tri mlade vrbice.

Nekdaj je dejala prva vrbica: „Oh, ko bi vendar že prišel drvar in posekal to staro vrbo, da bi imele me več prostora in bi lepše rasle.“

Druga pravi: „Eh, ne! Bolje bi bilo, da bi ga ne bilo. Trohnela naj bi dalje ta stara vrba; ob njenem otlem, črvivem deblu bi bile me lepše.“

Oglasi se tretja vrbica: „Dobro bi bilo, da bi ostala tu in strohnela pred našimi očmi v prah, ki naj — molče trobenta nam: Memento mori! — Ko spoznata smisel tega klica, tedaj bosta, sestrici, drugih misli!“

Malo po svetu!

CVEKTO GORJANČEV:

Nezgoda nikoli ne praznuje.

ama, kdaj mi pa kupite hlače?“

„Kadar boš velik, Ivanček.“

„Mama, pogledjte, kako sem že velik. Kajneda mi boste sedaj kupili hlače, ker sem že velik? So-sedova teta bodo tudi Francetu kupili hlače, pa pojde Bogca molit. Mama, saj jih boste tudi vi meni, bom tako priden, mama, in tako bom slušal.“

Tako je naskočil naš Ivanček mamo, ki je prišla s polno košaro zelí na glavi s polja. Ravno je pri-skakal v krilcu od sosedovih, kjer se mu je hvalil in bahal France, da mu je mama obljubila nove hlače, da pojde božji grob molit. Ivanček ga je kar zavidal. — „Pa saj tudi meni lahko kupijo naša mama hlače. Zakaj pa ne? Saj sem ravno tako velik kot sosedov France, in tudi v šolo bova začela hoditi skupaj.“

Aha, ravno prav, da dohaja mama. Sedaj se je pa velja le dobro prijeti. Vse se mora storiti, samo da se dobe hlače, hlače. — Moral si je priznati, da ni bil vedno ubogljiv in priden, toda sedaj bo vse tako trdno in moško obljubil, da mu bo mama morala verjeti na besedo — in potem imamo že hlače! — Kako je to storil, smo videli ravnokar. O, da bi ga bili videli, kako je stopal na prste in se iztezal, samo da bi mama videla, da je res že dosti velik za hlače! —

„No, če bo res tako, kakor si rekel, ti jih bom pa kupila.“

„O, res, res!“

„France, jaz bom tudi dobil hlače, še lepše nego jih imaš ti, so rekli mama,“ se je brž pobahal in malo polagal Ivanček preko plotu Francetu.

„Saj ni res, moje bodo lepše, boš videl.“

„O, ne, moje bodo lepše!“

Tako sta se pričkala in prepirala, in sam ne vem, kako sta končala. Mislim, da je bilo danes brez ravsa. Zakaj če se pograbit in če to zapazijo mama, se res utegne pripetiti, da bi še eno leto trgala krila. Oj, tega pa ne!

Oba sta že komaj čakala Velikega četrтка — do takrat so imele biti hlače narejene — ko se bo videlo, katere bodo lepše.

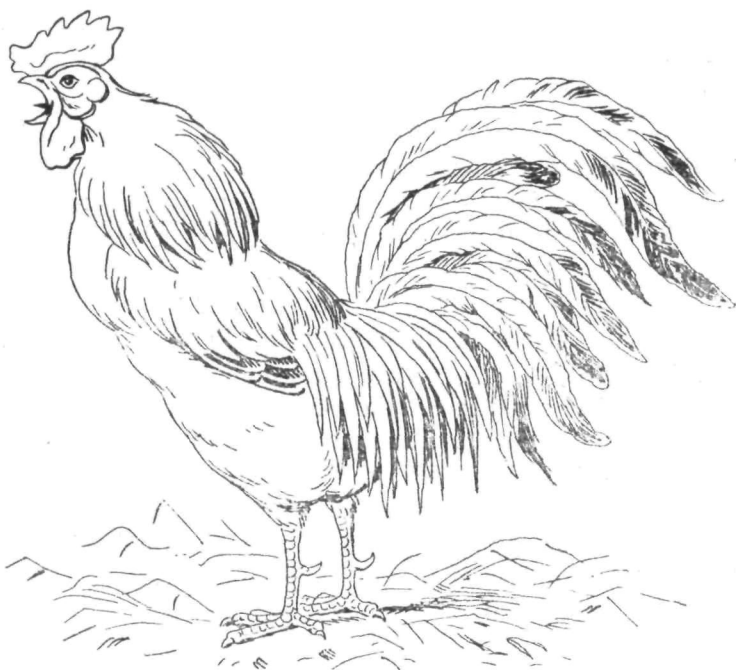
In prišel je ta zaželeni dan, čeprav ne tako kmalu, kakor bi bila rada. Hipoma sta bila v hlačah, se ogledovala od vseh strani in primerjala, komu bolj pristojajo.

Ivanček je trdil zopet danes, da so njegove lepše, toda France nikakor ni hotel ostati za njim. Tudi on je svoje hvalil na vso moč. Tako sta si mislila oba: „Moje so lepše.“

Ko so ju ogledali domači in sta tudi sama preštela — kolikor sta znala — drug drugemu vse gumbе, sta šla ven, da bi ju videl še kdo drugi.

Komaj sta prestopila prag, sta ugledala Ivančkovo čopkasto grahko, ki se za njiju niti zmenila ni.

„Ali ne vidiš, grahka, kako sem danes nov in lep! Čopka, ali res ne vidiš?“ jo je vpraševal Ivanček začuden, ko ga njena picka niti pogledala ni. „Zamalo se ji zdi. Čakaj, čakaj...“ se ji je nagrozil v mislih. „Tam so pa račke. Te ne bodo tako ohole in me bodo kar občudovale. Rač, rač, rač!“ jih je začel klicati, one so pa zbežale, kakor bi prihajal kragulj. „To je pa že odveč! Čakaj, čakaj, te bom pa ujel, potlej me boš pa že pogledala.“ Skočil je za njo, toda — ojoj! — izpodtaknil se je ob veliko korito, napolnjeno z vodo, ki so se v njem kopale račke, in telebnil vanje kakor je bil dolg in širok...

Prikokokal je petelin in se zasmeljal: „Hi hi-hi-hi!“

„To so tvoje lepše hlače, na!“ se je smejal sosedov France. „Sedaj imaš pa lepše hlače, da!“

Celo njegova putka je pritekla, ki ga ni marala pogledati prej: „Kaj si ti, kaj si ti, Ivanček, to?“

Nazadnje je prav počasi prikorakal puran, vprašajoč:

„Kaj pa imate, kaj pa imate?“

Toda Ivanček se je kar najhitreje pobral in jo kislega obraza popihal v hišo.

Za njim se je čul zaničljiv nasmeh: „Sedaj pa imaš lepe hlače!...“

F. PALNÁK:

Naš Lovi.

Naš Lovi je čeden psiček dolgega trupla, nizkih nog, drobne dolge glave, mahadravih ušes. Vse na njem je rjavo od gobca do repa, celo oči; samo na prsih so mu umerili lepo belo srajčko, čisto belo. O, in na to srajčko je ponosen in pazen! Da bi bil kdaj kak madež na nji? Liže in liže srajčko toliko časa, da je zopet bela, čisto bela, kakor bi jo prinesel pravkar od perice. Tak je naš Lovi; čeden torej in lahko ga pohvalimo, da je tudi priden. Od mene se ne gane, in kadar čuti, da bo njemu kaj odpadlo, ne gre niti iz kuhinje — tako je priden. Seveda ni brez napake. In ena najpoglavitnejših je: mačke ne sme videti! Ta prijaznost pa je menda obojestranska, in zato se večkrat pripeti, da se s katero gledata res kakor pes in mačka.

Časih naš Lovi tudi kaj doživi v tem svojem sovraštvu. Naj povem!

Pri sosedu imajo lepo belo muciko; res je vsa bela in jako snažna. Človek bi mislil, da se bosta dve taki lepi živalci prijazno gledali in se skupaj celo časih poigrali; posebno kot soseda, ne? Tako bi mislil človek; ampak seveda pes in mačka imata svoje misli. In če Lovi le zagleda to belo muciko, jo pocedi za njo, ona pa pred njim, ker se ji menda zdi, da ne beži pes za njo kar samo iz ljubezni in prijaznosti.

Tako je bilo tudi zadnjič. Tam na zelenem travniku se je pretezala bela mucika; tu je odpihnila prašek, ki ga je stresel na njo vetrček, zdaj je pomigala z ušescem, tistim belim, rožastoblestečim, če je sedla nanje v svoji predrznosti muha . . . Še več takega brezposelnega posla je imela bela mucika in dolgo bi še uživala prekrasni mir in prelestno toploto, če . . . Saj to je: če bi ne prišel dol po travniku jaz z Lovijem. Jaz se seveda nisem brigal ne za muciko ne za Lovija — ampak Lovi! Nizke noge so bile naenkrat še nižje, dolgo truplo se je še podaljšalo, zeleno se je zasvetilo v rjavih očeh — in v dir je šlo dol proti oni brezskrbni belini na zelenem travniku . . .

Pa ta brezskrbna belina je dobila hipoma skrbi in začela se je tako ljubezniva dirka, da je bilo kaj. Tja do potoka sta že pribežala; ampak zdaj? Če bi bilo kako drevo, bi mucika napravila kakor po navadi: gor, pa se smeje dol Loviju, ki se zaman spenja po deblu. Drevo pa je bilo komaj onkraj potoka. Kaj bi torej? Spredaj voda, zadaj Lovi — no, dobro: pa v vodo. In Lovi? E, saj zna tudi plavati, pa tudi v vodo! Lovi pa je res dober plavač; plava sicer po pasje in jako škropi okolo sebe, in ravno to menda nežni beli muciki ni bilo po volji. Zato pa se je hotela ceneje spraviti onkraj potoka — vozila se je. Kot bi trenil namreč, je sedela Loviju na vratu pa mu plačevala voznino z obema nežnima belima šapicama. Lovi je sprejemal te darove in vdanostne izjave tudi vdano, pomočiti je sicer hotel muciko parkrat v vodo, pa ni šlo. Da bi vsaj vrniti mogel — pa ne. Prej kakor je bil

na bregu, je skočila mucika z neznansko spretnostjo na suho, se otepla in poizkusila na drevesu vajo v plezanju. Reči moram, da se ji je obnesla tako, da jo je občudoval še celo Lovi spodaj, in mogoče je bila njegova pohvala in zahvala strahovito lajanje. Mucika se je tiho zahvaljevala.

Vidite, tak je naš Lovi.

Petelinček.

*Naša ljuba, skrbna grahka
pred piščanci pazno hodi
in jih po dvorišču vodi,
hodi kakor misel lahka.*

*Eden prav je lep njen sinček,
grahast prav je kakor mamka,
eden sinček petelinček
pa ima še dvojno rožo.*

*Moško ti na prste stopi,
pa pokima proti putki
in zatrepeta s perutki
in zapoje: „Kikirli!“*

*No, in putka se prikloni
in s poklonom ga pohvali.
Ej, kako na glavi mali
se zatreseta mu kroni!*

Cvetko Gorjančev.

Gradac v Beli Krajini (mlin).

K. ANDREJEV:

Nepremišljena hruška.

epa, ravna hruška je rasla na vrtu, ki je bil ograjen z gosto, trnjevo mejo. Bilo je spomladi in drevje je zelenelo in cvetelo. Tudi hruška je bila v najlepšem cvetju. Zato je bila jako prevzeta in s prezirljivim pogledom se je ozrla na živo mejo in dejala:

„O, ti ničvredno trnje! Brez cvetja si in brez sadu. Prava sramota je, da rasteš v bližini plemenitega drevja. Najbolje bi bilo, da te ne bi ustvaril Bog!“

Trnje je bilo globoko užaljeno in od bolesti je zvenelo in usahnilo. Vejice in debelca so se posušila in strohnela.

Hruške so dozorevale. — Po cesti so prišli cigani in zagledali so na hruški lepo sadje. Ker ni bilo ograje, so stopili na vrt, oklatili sadove s hruške in ji polomili veje in vrh.

MARICA GREGORIČEVA:

Ines in njeno pismo.

Igrica iz italijanščine.

Osebe: **Bice** markiza Del Fiore. **Ines**, njena hčerka. **Ivana**, sobarica. **Lena**, vratarica. **Ildegarda**, tašča markize Del Fiore.

Prvi prizor.

Bice, Ivana, Ines.

Bice (z vezanjem v roki.) Uboga moja Ivana! Kako žalostno je tvoje življenje, a le zaradi mene.

Ivana (šiva predpasnik.) Ne ponovite več takih besed, gospa, prosim vas. Življenje poleg vas mi je vedno prijetno. Vaše lepe čednosti in vaša potrpežljivost navzlic tolikim nezgodam vlivajo v moje srce mir in zadovoljnost, ki bi ju pogrešala daleč od vas. Ako pa trpim, trpim rada, saj ne trpim zaradi sebe, temveč le zavljo vas, gospa markiza!

Bice: Gospa markiza! Oh! Ali ne čutiš zaničljivosti, kadarkoli izgovoriš ta naslov med bornimi stenami tega siromašnega podstrešja? Klič mi prijateljico, reci mi sestra, zakaj le to zasluži od tebe, ki si mi ostala zvesta ob strani celo tedaj, ko so me ostavili sreča in vsi moji prijatelji. A ne le to! Ti se še dandanes trudiš od zore do mraku, da mi z neprestanim delom pomagaš do zaslužka. In vse to zastonj, dobra moja Ivana!

Ivana: Vaše in moje delo nama pomagata, da na pošten način preskrbiva kosček kruha tistemu angelčku (pokaže na Ineso), ki ga je že v prvih letih njegovega življenja zadela kruta nesreča.

Bice: Nedolžno, nesrečno dete! Ravno zato tudi čutim vso grenkobo ubožnosti in žalosti. Potomka markizov Del Fiore bo morala kmalu iztezati svojo roko do usmiljenih src, da si pomiri lakoto s koščkom kruha.

Ivana: Potolažite se, gospa! Vaše vezenje je tako natančno dovršeno, da prejmete zanje gotovo lepo plačilo. In, glejte, ravnokar je končano tudi to moje delce. (Vstane.) V prodajalnico nesem eno in drugo; vrnem se kmalu, da pripravim kaj dobrega za obed. Bog ne zapusti svojih otrok, markiza! (Odide k predalniku, vzame še drugo delo, zavije v papir vse skupaj in odide.)

Ines (se približa materi s pisanko, na katero je doslej pisala pri mizici, oddaljena od obeh.) Poglej, mamica, celo stran sem že napisala. Ali je prav?

Bice: Ni slabo, Ines, toda paziti moraš, da napraviš v prihodnje še bolje.

Ines: O, saj sem pisala z vso pozornostjo. In učiteljica mi je rekla včeraj, da pišem najlepše izmed vseh součenk.

Bice: Dobro, deklica moja, ali zato se ne smeš bahati. Paziti moraš vedno, da postaneš še bolj, ako hočeš biti ljuba Bogu in . . .

Ines: In tebi, kaj ne, mamica lepa? O, da! Dobra, dobra hočem biti. A sedaj hočem sesti tu k tebi na stolček in plesti nogavico; ti, mamica, mi pa povej lepo pravljico.

Drugi prizor.

Prejšnji, Lena.

Lena (je vstopila, ko je potrkala). Gospa! Pošilja me gospodar z naročilom, da mu plačate najemnino, ki mu jo dolgujete.

Bice: Oh! Saj sem prosila gospodarja, naj potrpi, ker sedaj nimam niti novčiča. Delala bom noč in dan, dokler zaslužim toliko, da mu izplačam najemnino. Ali za danes mi je nemogoče!

Lena: Manj besed, manj! Gospodar vam daja 24 ur časa. Če jutri ob tem času ne plačate dolga, vam moram zapreti stanovanje. Na snidnje! (Odide.)

Bice: Moj Bog! In kje naj potem poiščem zavetja zase in za svojo nedolžno Ineso? O, Gustav! Iz nebes, kjer počiva tvoja duša, gledaš moje trpljenje.

Ines: Ne jokaj, mamica! (Joče.)

Bice: In zakaj trpiva jaz in Ines? Le zato, ker si naju ljubil bolj nego zlato in imetje markizov Del Fiore, zato ker naju nisi ostavil, kakor je želela tvoja visokorodna rodovina. Ubogi moj Gustav! Ti si umrl, umrl same žalosti . . .

Ivana (vstopi; v prtiču ima sadje, zelenjavo.) No, vidite! Za danes ne umrjemo lakote. Kaj? Vi jokate? Kaj se je zgodilo?

Bice: Ivana! Še 24 ur smo v tem podstrešju, kjer smo skrivali svoje siromaštvo.

Ines: O, mamica! Gospodar je hudoben, jako hudoben, toda zapajmo v Boga!

Ivana: Seveda; ne obupajte še, gospa! Idite sami h gospodarju, razodenite mu svoj položaj.

Bice: Zaman! Gospodarjevo srce je kamenito. Oh! Ko bi vsaj imela kaj vrednostnega, da bi nesla v zastavljalnico. Ali... (Zanika z glavo.) Ničesar nimam več. Še celo poročni prstan, edini znak čiste, brezmejne ljubezni, je shranjen v zastavljalnici...

Ines: Pa ta moja obleka, mamica! Še nova je in morda bi zadostovala za silo.

Bice: Saj nimaš nič drugega.

Ines: Res je, ostala bi v srajci. Ali čuj! Tista lepa knjiga s podobami, ki mi jo je nedavno podarila učiteljica, ima svojo lepo vrednost, ne?

Ivana. Oh, ubogi moj otrok.

Bice (ki je jokala, vstane). Še enkrat poizkusim iti h gospodarju in na kolenih ga poprosim milosti. Pojdi z menoj, Ivana! A ti, Ines, sedi k oknu in uči se; vrneva se kmalu. (Odide z Ivano.)

Ines: Le idi, mamica, le! (Vstane, prekriža roki.) Koliko solzá, koliko žalosti! Oh, če bi zamogla jaz zmanjšati njeno trpljenje. Ali kako? O, nekaj mi je prišlo na misel. V očenašu molim vsak dan: Daj nam danes naš vsakdanji kruh! Nocoj hočem pa moliti drugače. Reči hočem: Daj nam danes, da plačamo najemnino. — Kdo ve, morda me Bog res usliši. O, seveda me usliši. In ker je silno, hočem Bogu pisati. Da, da! Prav tako storim. Oh, in če me Bog usliši, kako bo mamica zadovoljna. Takoj vzamem pismen papir. (Gre komari, vzame papir, zavitek, sede na prejšnji prostor k mizici in piše):

Ljubi gospod Bog!

Moja uboga mama je jako žalostna, ker ne more plačati najemnine. Zato Te prosim, da mi pošlješ 50 kron. Pozdravi mi Mater božjo; Jezuščku pa dam poljubček.

Tvoja Ines.

Tako; pismo je spisano. (Posuši ga in spravi skupaj ter vtakne v zavitek.) Sedaj pa še naslov. (Piše.) Gospodu Bogu v nebesih.

Tretji prizor.

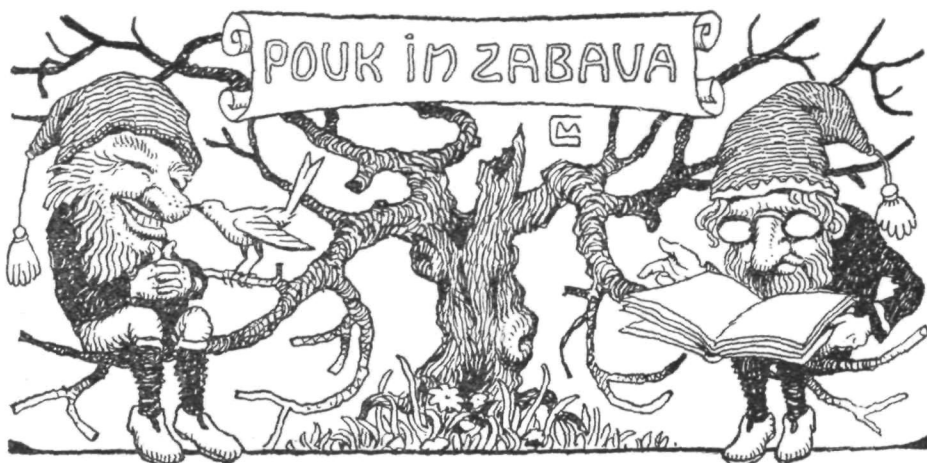
Ines, Ildegarda.

Ildegarda (obvratih). Kaj, jeli mogoče, da stanuje v tem ubožnem bivališču družina mojega ubogega sina? Oh, Gustav, odpusti mi! (Zase.) Ali ni to njegova hčerka? Seveda, saj mu je tako podobna!

Ines (se ozre.) Kdo ste, gospa? A, vem, vem. Vi ste hišna gospodinja. Toda povedati vam moram, da mame ni doma; šla je h gospodarju, da bi ga izprosila, naj počaka z najemnino. Niste je li srečali?

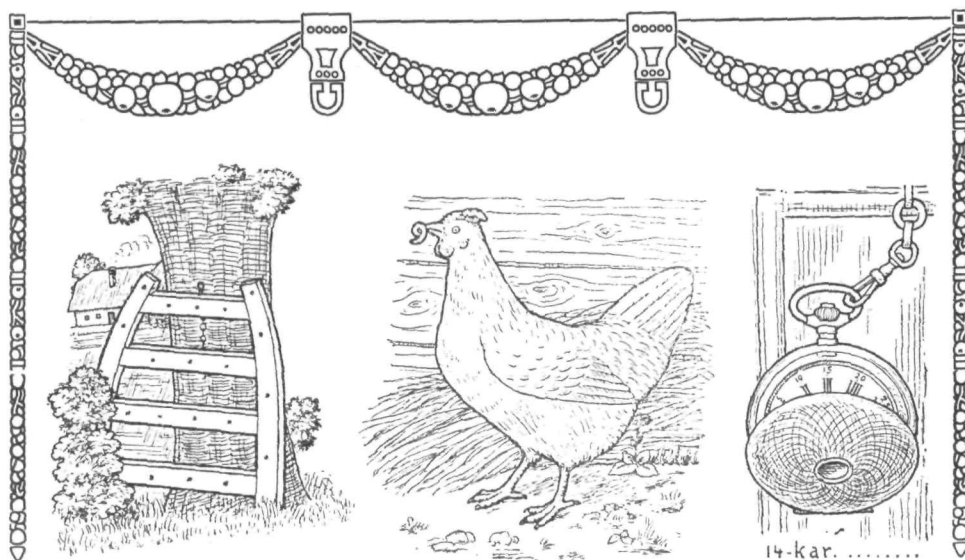
Ildegarda: Ne, deklica, jaz nisem hišna gospodinja.

(Konec prihodnjič.)

Zastavica v podobah.

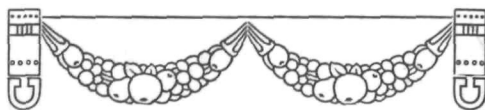
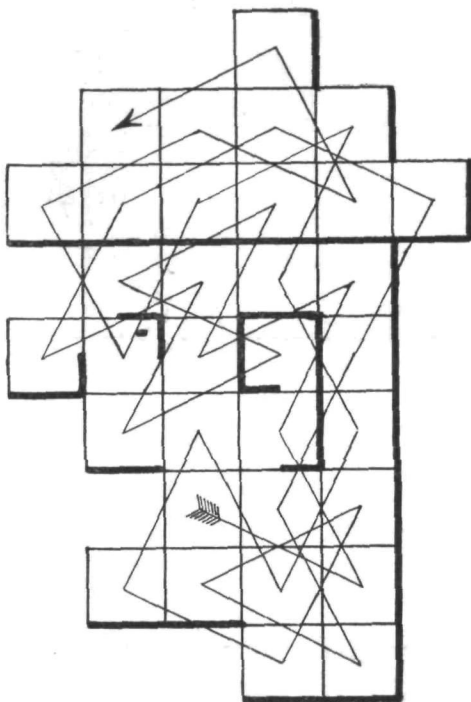
Priobčil Fr. Rojec.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev konjička v šesti številki.

Zlogi, zvezani tako, kakor kaže strelica, ti povedo:

**Trd bodi, neizprosni mož jaklen,
kadar braniti je časti in pravde
narodu in jeziku svojemu!**

Jos. Jurčič.

Prav so rešili: Stanislav Pirjevec, učenec II. razreda v Sežani; Dragomil Chloupek, učenec I. realke v Ljutomeru; Draga in Božena Grossmann v Ljutomeru; Olga in Marica Knapič, Minka in Slavka Zacherl, gojenke šolskih sester v Mariboru.

Kanarček za 2500 kron.

Poseben dar je poklonilo mesto Norwich angleškemu kralju Juriju V. o kronanju. Norwich je znan zaradi svoje reje kanarčkov. Vsako leto jih izvaža nad 40.000 v svet. Samo v Novi Jork jih pošilja na leto po 2000. In mesto Norwich je sklenilo, da daruje kralju kanarčka. Izbira a ga je posebna komisija. Kralju so ga poklonili v pozlačeni kletki, okrašeni z znaki kralja in mesta Norwicha. Kanarčka cenijo na 2500 K.

Streljanje topov na čast angleški kraljevi dvojici.

V četrtek, dne 30. junija t. l., so kronali angleškega kralja v westminstrski opatiji v Londonu. Ko sta prestopila ob pol 11. uri dopoldne kralj in kraljica prag ogromne katedrale, je naznanilo ta trenotek 61 strelav iz topov v Hyde Parku in na trdnjavi Tower londonskemu prebivalstvu. Istodobno, ko so topovi naznanjali v Londonu, da je kronanje končano, so naznanjali to vest topovi po vseh pokrajinah velikanskega angleškega kraljestva.

V tem času je bilo v Novi Zelandiji eno uro in pol ponoči, na otoku Midsey polnoč, v Kalkuti ob 8. uri zjutraj, a v Jamajki ob 8. uri in pol zjutraj. Zares, v angleškem kraljestvu ne zaide solnce!

Kako rabimo žepno uro za kompas?

Žepna ura ima s svojimi 12 številkami — kakor na kompasu — razdeljen krog, kjer naj znači št. 12 jug, št. 6 sever, št. 9 vzhod in št. 3 pa zapad! Ako sije solnce, tedaj se postavi žepna ura vodoravno ali horizontalno na roko ali na kako desko (mizo, stol itd.) v splošnem položaju tako, da je št. 12 približno naravnana proti jugu! Sedaj se vzame svinčnik, zobotrebec ali sploh kaka tenka vejica v roko in postavi poleg ure navpično tako, da pada solnčna senca čez središče ure, kjer sta pritrjena kazalca; ako je ura točna, potem pade senca drobnega predmeta tako preko srednje točke številne plošče, da kaže v tem slučaju št. 12 naravnost in točno proti jugu. Druge svetovne smeri s pomočjo urnih številk lahko določiš.

Častiti gospod Doropoljski!

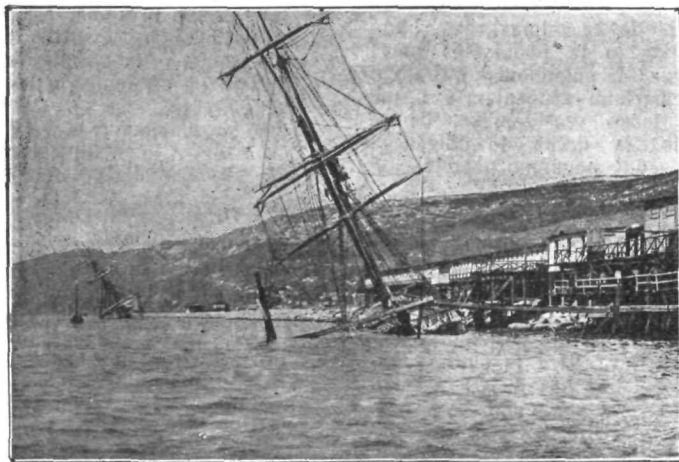
To je moje prvo pismo. Vem, da radi čitate taka pisemca.

Rada čitam „Zvonček“. Veselilo bi me, ako bi videla v Vašem kotičku svoje pisemce. Nekaj zanimivega Vam hočem povedati. V sredo, 14. junija, je bila strašna noč.

Vihar na morju.

V noči od 14. do 15. junija je bil silen vihar na morju. Slišalo se je tuljenje viharja,

in eno pa blizu Tržiča. Ljudi se je potopilo dvainšestdeset, dva parnika sta se potopila v Trstu, eden je prišel iz Pulja; ko je začel vihar, se je zlomil jarbol od parnika in padel kapitanu na glavo in ga ubil. Parnik se je pa potopil. V Izoli je bil parnik s sadjem in zelenjavo, ki je imel iti v Trst. Ljudje so spali notri. Ko je začel vihar, so se zbudili in začeli kričati. Ker so bili še blizu kopnega, jih je slišal cerkovnik in je šel zvonit. Meščani so vstali in so jim prihiteli na pomoč. Ljudje so se rešili, parnik se je razbil. Ribiči iz Izole

Noč viharja in strahu v Trstu: Razbiti in potopljeni jadrnici ob valolomu.

in morje je pljuskalo valove kakih 5 metrov na visoko. Kakih par ur od nas v Trstu je pa morje metalo valove po trgih in ulicah, in kopališče je odneslo preč. Bark se je potopilo dvanajst, dve so našli pri izlivu Soče v morje

so pripluli k nam v zavetje. Ribiče od Sv. Križa so nesli valovi z ladjami vred proti Dalmaciji. Ko je prišel parnik iz Dalmacije in je slišal kapitan ljudi kričati, je šel na pomoč in jih peljal v Trst, iz Trsta so šli domov. Od

Sv. Križa so bili rešeni vsi ribiči, ki jih je odnesel vihar na morje.

Ljudmila Herkova,
učenka VI. šol. leta v Devinu.

Odgovor:

Ljuba Ljudmila!

Tvoj opis strahovite noči moram priobčiti takoj, da zvedo tudi moji čitatelji, kako strašna je moč viharja in morskih valov. Da si morete to še bolje predstavljati, priobčuje „Zvonček“ tudi podobo, ki kaže posledice one silovite moči.

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

V „Zvončku“ sem bral, da sprejemate razna pisma od učencev. Zato Vam tudi jaz pišem to-le: V šolo hodim v III. razred ljud. šole v Podzemlju. V šoli nas uči gosp. nadučitelj Rih. Megušar, ki je rojen ravno tam kakor Vi. Zdaj smo dobili tudi izpričevala. Razen risanja, zunanje oblike pismenih izdelkov, tolovadbe in petja imam jaz v vseh predmetih enojko. Nemško sem se začel učiti sredi meseca februarja. Sedaj se učim v Drugi nemški vadnici. Jeseni pojdem v Ljubljano v šole. V Vašem rojstnem mestu še nisem bil, ampak sem bil že v Črnomlju. Dne 17. maja je obiskal podzemeljsko šolo gospod šolski nadzornik. Prosim, odgovorite mi kmalu, saj sva rojaka.

S spoštovanjem

Janez Črnič,
učenec III. razreda ljudske šole v Podzemlju.

Odgovor:

Ljubi Janez!

Pogum imaš, da se odpravljáš v Ljubljano v šole. Pa to je popolnoma prav: pogum stori moža! S pogumom, z vztrajnim delom in z neomajanim zaupanjem v lastno moč premagaš lahko vse zapreke, da se dvigneš od šibkega dečka do odločnega moža! Zato pa vedno pogumno naprej!

*

Dragi gospod Doropoljski!

Tudi jaz se Vam drznem pisati par vrstic. Pišem se Viktorija Leonardis. Stara sem 11 let, v šolo hodim k očetu. 14. t. m. sem bila pri birmi, moja botra je bila gospodična učiteljica Erna Thallerjeva. 21. t. m. smo šli šolski otroci v Lipico; bilo nas je 70. Ogledali smo si cesarske dvorne konje arabske pasme. Doma imam še dve sestri, Aleksandro in Vido in enega brata Julija.

Srčno Vas pozdravlja

Viktorija Leonardisova,
učenka II. razreda v Krvavem potoku.

Odgovor:

Ljuba Viktorija!

Hej, na tistem iskrem konjiču — to bi človek zdirjal v veliki svet! Občudoval bi njegovo lepoto, pa bi se naposled vrnil do-

mov s prepričanjem: Slovenski svet, ti si pač najkrasnejši!

*

Dragi gospod Doropoljski!

Slišala sem, da radi prejemate pisemca. Stara sem 7 let, hodim v 2. razred privatnega pouka. Učim se vse predmete v slovenskem in nemškem jeziku. Vašega cenjenega odgovora se že vnaprej veselila vdana

Vlasta Horvatova
v Ptuj.

Odgovor:

Ljuba Vlasta!

Povej mi, kako to, da se privatno učiš?

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

Čitala sem v „Zvončku“, da je dovoljeno vsakemu otroku Vam pisati. Naznanjam Vam, da je bilo na Miklavžev večer prav veselo. Miklavž je prišel z dvema hudobcema in otroke dobro obdaril, ker so pridno molili. Po svetem Miklavžu se nam je približal kmalu tudi Božič, bogato obložen z raznimi darili in nas je dobro obdaril. Komaj so minuli božični prazniki, že so se približali velikonočni. Želim Vam, da bi jih veselo in srečno obhajali še mnogo let v svojem koticu. Prosim za odgovor.

Marija Dobovišek,
učenka v Loki pri Žusmu.

Cenjeni gospod Doropoljski!

Gospod nadučitelj nam je čital v šoli iz „Zvončka“ mnogo lepega. Posebno veselilo me je tisto o gospodu Doropoljskem. Čital nam je med drugim tudi to, da Vam sme pisati, kateri le hoče. Naznanjam Vam, da se že prav veselim in komaj čakam vesele pomladi, da bom trgala lahko razne cvetice. Veselim se tudi velikonočnih praznikov. Želim Vam, da bi jih še mnogo let obhajali zdravi in srečni.

Srčno pozdravljam Vas Vam vdana
Matilda Dobovišek
v Loki pri Žusmu.

Dragi gospod Doropoljski!

Slišala sem, da Vam pišejo drugi otroci. Zato Vam hočem tudi jaz par vrstic napisati. Veseli me, ker se bližajo velikonočni prazniki in pa pomlad, da bom lahko trgala rožice. Voščim Vam vesele velikonočne praznike, da bi jih še veliko let doživeli.

S pozdravom

Leopoldina Dobovišek
v Loki pri Žusmu.

Odgovor:

Ljube sestre!

Vse tri ste mi pisale na enem papirju, zato Vam tudi skupno odgovarjam. Malo pozno, kaj? Velikonočni prazniki so že minili — Vaša želja je izpolnjena! Ko bi bila tudi moja: „Zvonček“ naj dobi toliko naročnikov, da se njegov obseg lahko podvoji. Potem pridem vsaj do poštenega kota, da ne bo zastankov in — zamere!

